

2024/2002

26.7.2024

KOMISJONI SOOVITUS (EL) 2024/2002,

24. juuli 2024,

milles esitatakse suunised Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 11 tõlgendamiseks seoses energijahtimissüsteemide ja energiaaudititega

(teatavaks tehtud numbri C(2024) 5155 all)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292,

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2012/27/EL⁽¹⁾ seati liidu tasandil 2030. aasta põhieesmärgiks vähemalt 32,5 % energiasääst.
- (2) Komisjon esitas oma talituste tödodokumendis SWD(2013) 447 final⁽²⁾ liikmesriikidele suunised direktiivi 2012/27/EL kohaseid energiaauditeid ja energijahtimissüsteeme käsitlevate sätete ülevõtmise ja täitmise kohta, toetades neid seeläbi asjakohaste süsteemide, vahendite ja meetodite kehtestamisel, et nad saaksid täielikult ära kasutada oma energiasäästupotentsiaali ja saavutada energiatõhususe põhieesmärk.
- (3) 13. septembril 2023 võeti vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/1791⁽³⁾. Sellega sõnastati uuesti direktiiv 2012/27/EL, jättes osa sätteid muutmata ning kehtestades samas ka uusi nõudeid. Eelkõige seati selles 2030. aastaks märkimisväärselt kõrgemad energiatõhususe eesmärgid, sealhulgas energijahtimissüsteemide ja energiaauditite osas.
- (4) Direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 11 kohaselt on energijahtimissüsteemide või energiaauditite kohaldamise üle otsustamisel määravaks kriteeriumiks ettevõtja keskmine energiatarbimine.
- (5) Sellest lähtuvalt peavad liikmesriigid tagama, et ettevõtjatele, kelle viimase kolme aasta keskmine aastane energiatarbimine kõigi energiakandjate summana on olnud suurem kui 10 TJ, tehakse energiaaudit, samas kui ettevõtjad, kelle energiatarbimine ületab 85 TJ, rakendavad energijahtimissüsteemi.
- (6) Ettevõtjaid, kelle energiatarbimine jääb alla direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 11 lõikes 1 sätestatud künnise, tuleks siiski julgustada tegema energiaauditeid ja rakendama neist tulenevaid soovitusi.
- (7) Selleks et luua sobivad tingimused ja pakkuda toetust väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEde), julgustatakse liikmesriike rakendama selliseid mehhanisme nagu VKEdele ja mikroettevõtjatele energiaauditi teenust pakkuvad energiaauditi keskused (tingimusel et sellised mehhanismid ei konkureeri eraauditoritega) ja muid VKEde tugisüsteeme. VKEdele mõeldud tugisüsteemide ja -programmide väljatöötamisel peaksid liikmesriigid tagama, et nende programmid hõlmavad ka VKEde toetamist energiatõhususmeetmetest saadava mitmesuguse kasu kvantifitseerimisel, energiatõhususe tegevuskavade väljatöötamisel ning VKEdele mõeldud energiatõhususvõrgustike väljatöötamisel, milles on abiks sõltumatud eksperdid.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/27/oj>).

⁽²⁾ Guidance note on Directive 2012/27/EU on energy efficiency – Article 8: Energy audits and energy management systems (juhend energiatõhususe direktiivi 2012/27/EL kohta – artikkel 8: energiaauditid ja energijahtimissüsteemid), SWD(2013) 447 final, 6.11.2013.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/1791, mis käsitleb energiatõhusust ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955 (ELT L 231, 20.9.2023, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>).

- (8) Liikmesriigid peaksid tagama, et energiaauditites ja energiajuhtimissüsteemides arvestatakse asjakohaste Euroopa või rahvusvaheliste standarditega, nagu EN ISO 50001 (energiajuhtimissüsteemid) või EN 16247-1 (energiaauditid) või, kui need hõlmavad energiaauditit, EN ISO 14000 (keskkonnajuhtimissüsteemid), ning need on seega kooskõlas ka uuesti sõnastatud energiatõhususe direktiivi VI lisa sätetega.
- (9) Energiaauditeid saab teha eraldiseisvalt või osana laiemast keskkonnajuhtimissüsteemist või energiatõhususe lepingust, kuid igal juhul peavad need lähenemisviisid vastama direktiivi (EL) 2023/1791 VI lisas sätestatud miinimumnõuetele.
- (10) Liikmesriigid peavad jõustama õigus- ja haldusnormid, millega võetakse üle direktiivi (EL) 2023/1791 artikkel 11, 11. oktoobriks 2025, välja arvatud artikli 11 lõike 1 sätteid esimeste energiajuhtimissüsteemide rakendamise kohta ja artikli 11 lõike 2 sätteid nüüdsest direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate ettevõtjate esimese energiaauditi tegemise kohta, mis tuleb üle võtta vastavalt 11. oktoobriks 2027 ja 11. oktoobriks 2026.
- (11) Liikmesriigid võivad oma äranägemisel valida energiajuhtimissüsteemide või energiaaudititega seotud nõuete ülevõtmise ja rakendamise viisi, mis vastab kõige paremini nende riigi oludele. Sellega seoses oleks soovitatav tõlgendada direktiivi (EL) 2023/1791 asjakohaseid sätteid järjepidevalt, mis aitaks liikmesriikides ülevõtmismeetmete ettevalmistamisel direktiivi (EL) 2023/1791 ühtselt mõista,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

Liikmesriigid peaksid direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 11 siseriiklikku õigusesse ülevõtmisel järgima käesoleva soovitusel lisas esitatud tõlgendamissuuniseid.

Brüssel, 24. juuli 2024

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Kadri SIMSON

LISA

1. SISSEJUHATUS

Käesolevates suunistes antakse liikmesriikidele juhiseid selle kohta, kuidas tõlgendada direktiivi (EL) 2023/1791 artiklit 11 selle ülevõtmisel oma riigisisestesse õigusaktidesse.

Need suunised asendavad eelmise juhendi: 6. novembri 2013. aasta juhend energiatõhususe direktiivi 2012/27/EL kohta – artikkel 8: energiaauditid ja energijuhtimissüsteemid (Guidance note on Directive 2012/27/EU on energy efficiency – Article 8: Energy audits and energy management systems), SWD(2013) 447 final. Mõni eelmise juhendi osa võib liikmesriikidele energiaaudititega seotud sätete rakendamisel aga endiselt kasulik olla.

Liidu õigusaktide õiguslikult siduva tõlgendamise ainupädevus on siiski Euroopa Liidu Kohtul.

2. ÕIGUSLIK JA POLIITILINE KONTEKST

Energiaauditid ja energijuhtimissüsteemid on ettevõtjate (ja muude üksuste, näiteks avaliku sektori asutuste) jaoks olulised vahendid, millega nad saavad hinnata oma energiatarbimist ja teha kindlaks energiasäästuvõimalused. Seetõttu jäeti direktiivi (EL) 2023/1791 alles paljud direktiivi (EL) 2018/2002 sätted.

Direktiivi (EL) 2023/1791 artikliga 11 on asendatud direktiivi 2012/27/EL artikkel 8.

Kõige olulisem erinevus direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 11 ja direktiivi (EL) 2018/2002 artikli 8 vahel puudutab ettevõtjate kohustuse rakendada energijuhtimissüsteemi või energiaauditit kohaldamisala.

Kui direktiivi (EL) 2018/2002 sätetes on kohaldamisala määratletud ettevõtja laadi (st VKE või mitte) kaudu, siis direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 11 lõikes 1 on sätestatud: „Liikmesriigid tagavad, et ettevõtted, mille viimase kolme aasta keskmine aastane energiatarbimine kõigi energiakandjate summana on olnud suurem kui 85 TJ, rakendavad energijuhtimissüsteemi.“

Lisaks on artikli 11 lõikes 2 sätestatud: „Liikmesriigid tagavad, et ettevõtetele, mille viimase kolme aasta keskmine aastane energiatarbimine kõigi energiakandjate summana on olnud suurem kui 10 TJ ja mis ei rakenda energijuhtimissüsteemi, tehakse energiaaudit.“

Artikli 11 lõiked 1 ja 2 ei välista ühtegi sektorit nende tegevusala alusel (näiteks heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS) käitised või saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli loa omanikud).

3. KÄESOLEVATES SUUNISTES KASUTATUD PÕHIMÕISTED

Direktiivi (EL) 2023/1791 artiklist 11 tulenevate kohustuste kohaldamisala tõlgendamisel on kõige asjakohasemad järgmised põhimõisted.

3.1. Direktiivis (EL) 2023/1791 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1099/2008 ⁽¹⁾ määratletud mõisted

Energiatooted

„Energiatooted“ – põlevkütused, soojus, taastuvenergia, elekter või energia muu vorm, nagu on määratletud määruse (EÜ) nr 1099/2008 artikli 2 punktis d.

Energijuhtimissüsteem

„Energijuhtimissüsteem“ – kogum üksteisega seotud või üksteist mõjutavaid elemente, mis esinevad strateegias, millega kehtestatakse energiatõhususeesmärk ja kava selle eesmärgi saavutamiseks, sealhulgas tegeliku energiatarbimise seire, energiatõhususe suurendamiseks võetavad meetmed ja edusammude mõõtmine, nagu on määratletud direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 2 punktis 16.

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1099/2008 energiatatistika kohta (ELT L 304, 14.11.2008, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1099/oj>).

Energiaaudit

„Energiaaudit“ – süstemaatiline menetlus, mida tehakse adekvaatsete teadmiste saamiseks hoone või hoonete rühma, tööstusliku või kaubandusliku protsessi või käitise või eraõiguslike või avalik-õiguslike teenuste energiatarbimise profiili kohta ning millega määratakse kulutõhusa energiasäästu võimalused, säästu suurus ja kulutõhusa taastuvenergia kasutamise või tootmise võimalused, ning mille tulemuste põhjal koostatakse aruanne, nagu on määratletud direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 2 punktis 32.

Energia lõpptarbimine

„Energia lõpptarbimine“ on direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 2 punktis 6 määratletud kui kogu energia, mis tarnitakse tööstussektorile, transpordisektorile, sealhulgas rahvusvaheliste õhuvadude energiatarbimiseks, leibkondadele, avalike ja erateenuste sektorile, põllumajandus-, metsandus- ja kalandussektorile ning muudele lõpptarbimissektoritele, välja arvatud rahvusvaheliste merepunkrivarude energia tarbimine, ümbritseva keskkonna energia ning tärned muundamissektorile ja energiasektorile ning edastamisel ja jaotamisel tekkinud kaod, nagu on määratletud määruse (EÜ) nr 1099/2008 A lisas.

3.2. Mõisted, mida ei ole direktiivis (EL) 2023/1791 ega muudes õiguslikult siduvates liidu õigusaktides määratletud

Ettevõtja

Mõistet „ettevõtja“ ei ole direktiivis (EL) 2023/1791 määratletud. Direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 2 punktides 30 ja 31 osutatakse siiski komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ^(?) lisale. Selle lisa I jaotise artikli 1 kohaselt on „ettevõtja“ „majandustegevusega tegelev mis tahes üksus, olenemata selle õiguslikust vormist. See mõiste hõlmab eelkõige käsitöö või muu majandustegevusega tegelevaid iseendale töödandjaks olevaid isikuid ja pereettevõtteid ning korrapärase majandustegevusega ühinguid ja ühendusi.“^(?)

Direktiivi (EL) 2023/1791 kontekstis tõlgendab komisjon seda järgmiselt:

- nõudeid peavad täitma ainult liikmesriigi territooriumil asuvad ettevõtjad. Energiatarbimise hindamisel tuleks siiski arvesse võtta kõiki ELi territooriumil asuvaid sidusettevõtjaid;
- osaliselt või täielikult avalik-õiguslikele asutustele kuuluvad või nende kontrolli all olevad ettevõtjad kuuluvad samuti artikli 11 lõigetes 1 ja 2 sätestatud kohustuste kohaldamisalasse;
- liikmesriigid peaksid edendama energijuhtimissüsteemide ja energiaauditite rakendamist avalikus halduses riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, nagu on märgitud direktiivi (EL) 2023/1791 põhjenduses 84.

4. ETTEVÕTJA KESKMISE AASTASE TARBIMISE ARVUTAMISE MEETODID

Kriteeriumid, mille alusel tehakse kindlaks, kas ettevõtja kuulub konkreetsel aastal n artikli 11 lõikes 1 või artikli 11 lõikes 2 sätestatud kohustuse kohaldamisalasse, põhinevad viimase kolme aasta ($n - 3$, $n - 2$ ja $n - 1$) keskmisel aastasel energia lõpptarbimisel. Ülevõtmise tähtaeg on 10. oktoober 2025, seega tuleb 2025. aasta puhul võtta kohustuse hindamisel aluseks ettevõtja keskmine aastane energia lõpptarbimine aastatel 2022, 2023 ja 2024.

Nimetatud näitaja arvutamiseks soovitatava meetodiga, mida on kirjeldatud käesolevas osas, soovetakse tagada, et jõupingutused, mida liikmesriigid ja ettevõtjad peavad tegema, jääksid mõistlikuks, ning seetõttu võetakse arvesse ainult ettevõtjale esitatud energiaarveid⁽⁴⁾ (vt punkt 4.2) ning ettevõtja poolt taastuvallikatest toodetud energia omatarbimist.

^(?) Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (teatavaks tehtud numbri C(2003) 1422 all) (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>).

^(?) Kohtuotsus, 16.6.1987, komisjon vs. Itaalia, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, punkt 7; kohtuotsus, 18.6.1998, komisjon vs. Itaalia, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, EKL I-3851, CNSD, punkt 36; kohtuotsus, 19.2.2002, Wouters, C-309/99, ECLI:EU:C:2002:98, punkt 46.

⁽⁴⁾ Energiakandjate puhul, mille kohta ei esitata arveid energiaühikute alusel, võib energiaarvetes kasutada kaaluühikuid (nt tonn kivisöe puhul) või mahuühikuid (nt m³ puidu puhul).

Kui ettevõtjal on juba täpsem hinnang oma aastase energia lõpptarbimise kohta, näiteks seetõttu, et ta on juba rakendanud energiajuhtimissüsteemi või teinud energiaauditi, tuleb kasutada seda teavet.

4.1. Süsteemi piirid

Direktiivis (EL) 2023/1791 ei ole süsteemi piire määratletud ja seda osa tuleks käsitada üksnes suunisena. Süsteemi piire võib vaadelda analüüsitava süsteemi – energiaauditite ja energiajuhtimissüsteemide puhul asjaomase ettevõtja – füüsiliste või organisatsiooniliste piiridena.

Direktiivi (EL) 2023/1791 kontekstis tuleks energiatarbimist käsitada artikli 2 punktis 5 määratletud „energia lõpptarbimisena“.

Ettevõtja keskmise aastase energiatarbimise arvutamisel tuleks arvesse võtta kõiki energiakandjaid ja kõiki energiakasutusviise (nt ventilatsioon, valgustus, küte, jahutus, transport, andmetalletus ja tootmisprotsessid).

4.2. Ettevõtjale esitatud energiaarved

Kui arvutatakse ettevõtja keskmist aastast tarbimist, et teha kindlaks vastava kohustusega ettevõtjad, võetakse peamiselt arvesse ettevõtjale esitatud energiaarved. Kui ettevõtja ostab energiat energiateenusosutajalt ⁽⁵⁾ (nt energiateenuslepingu alusel) peaks ta siiski ka teenuseosutaja tarnitud tarbitud energiat arvesse võtma.

Samuti tuleks arvesse võtta süsteemi piirides taastuvallikatest toodetud energia (nt kui ettevõtja tegevuskohas toodetakse päikesepaneelidega elektrit) omatarbimise osakaalu ⁽⁶⁾. Toodetud energia see osa, mis suunatakse võrku, tuleks aga mõõdetud ja arvete põhjal makstud tarbimisest maha arvata, kui seda ei tehta automaatselt.

4.3. Keeruka struktuuriga ettevõtjate hindamine

Autonoomsete ettevõtjate puhul on kolme aasta keskmise aastase energiatarbimise hindamine suhteliselt lihtne ⁽⁷⁾. Keerukama struktuuriga ettevõtjate puhul saab aastast energia lõpptarbimist arvutada samal viisil nagu töötajate arvu, aastakäivet või aastabilanssi koostöös „VKEde määratlust käsitleva teatmikuga“ ⁽⁸⁾. See VKE staatuse hindamise meetodika on riiklikele asutustele ja ettevõtjatele hästi teada.

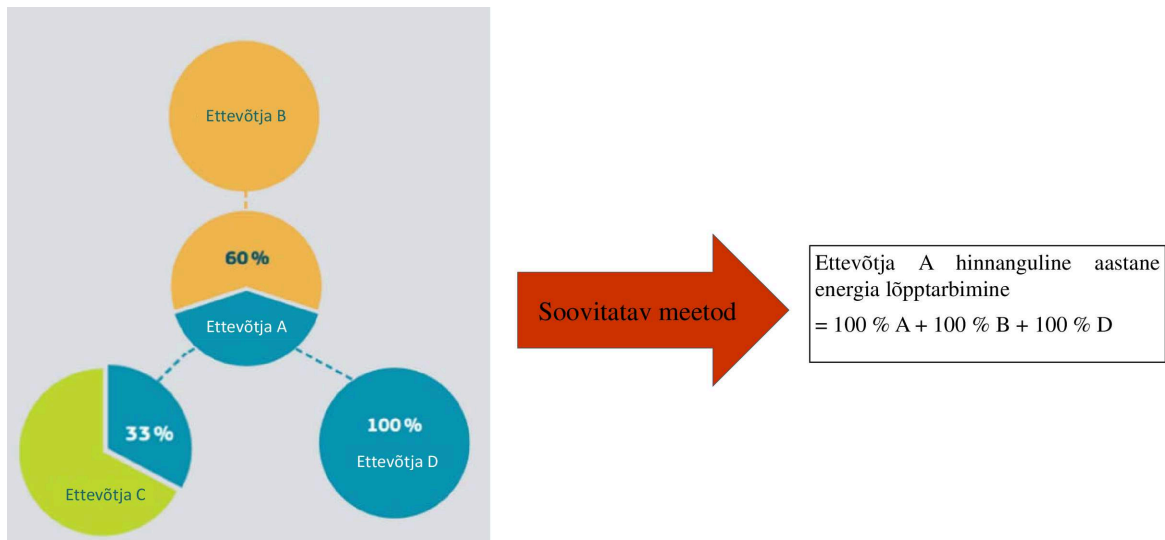
Käesolevas dokumendis antakse juhiseid selle kohta, kuidas töödelda andmeid vastavalt ettevõtja kategooriale ja suhetele teiste ettevõtjatega (vt joonis 1). Siin soovitatud aastase energiatarbimise arvutamise meetodis võetak arvesse ainult sidusettevõtjaid (üle 50 % kontrolliga), kuid mitte partnerettevõtjaid.

⁽⁵⁾ Energiateenusosutaja määratlus on esitatud direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 2 punktis 29.

⁽⁶⁾ Liikmesriigid võivad lubada taastuvallikatest toodetud energia (välja arvatud bioenergia) omatarbimise väljajätmist.

⁽⁷⁾ „Autonoomne ettevõtja“ – komisjoni soovitus 2003/361/EÜ lisa I jaotise artikli 3 lõike 1 kohaselt on ettevõtja autonoomne, kui ta on kas täielikult sõltumatu või tal on teiste ettevõtjatega üks või mitu väikeosalusega (vähem kui 25 %) partnerlust.

⁽⁸⁾ Euroopa Komisjon, siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektooraat, „VKEde määratlust käsitlev teatmik“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2020, DocsRoom – Euroopa Komisjon (europa.eu).

	TJ	Kohustus	A kuulub...		A omab...		Ettevõtja A puhul lõplik hinnangus arvesse võetav energiatarbimine
			Osalus	Kaal	Osalus	Kaal	
A	11	EA	0 %	100 %	0 %	0 %	11,00
B	40	EA	60 %	100 %	0 %	0 %	40,00
C	40	EA	0 %	0 %	33 %	0 %	-
D	40	EA	0 %	0 %	100 %	100 %	40,00
A		EJS					91,00

Joonis 1

Keerukama struktuuriga ettevõtjate aastase energia lõpptarbimise arutamise meetod (lähtudes Euroopa Komisjoni 2020. aasta VKEd e määratlust käsitlevast teatmikust)

Direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 11 lõike 3 kohaselt peavad ettevõtjad ise riiklikule asutusele teatama, kui nende energiatarbimine ületab konkreetsel aastal 10 TJ või 85 TJ künnist. Seega vastutavad ettevõtjad oma energiatarbimise hindamise eest ja võivad kasutada joonisel 1 esitatud meetodit ning esitavad teabe arvutusmeetodite, sealhulgas kasutatud eelduste kohta.

Selle hõlbustamiseks on soovitatav, et liikmesriigid annaksid ettevõtjatele teavet direktiivist (EL) 2023/1791 tulenevate kohustuste kohta, samuti suuniseid aastase energia lõpptarbimise arutamiseks. Kaaluda tuleks ka veebipõhist aruandlusvahendit (mis võib põhineda soovitusel 2003/361/EÜ esitatud meetodikal) või muud nõutava teabe esitamise süsteemi. Iga ettevõtja, sealhulgas keeruka struktuuriga ettevõtjad, saaks siis arvutada oma aastase energiatarbimise vastavalt oma konkreetsele olukorrale ja esitada nõutud teabe.

Kui joonisel 1 kujutatud näites oleks ettevõtja A, kes tarbib ise üle 10 TJ, autonoomne ettevõtja, oleks ta kohustatud tegema energiaauditi (EA). Kuna ettevõtja A on sidusettevõtja, tuleb tema energiatarbimise arutamisel arvesse võtta kõiki temaga seotud ettevõtjaid. Kuna ettevõtja A on seotud ettevõtjatega B ja D, lisatakse ettevõtja A tarbimisele ettevõtjate B ja D energiatarbimine. Kuna ettevõtja A omab vähem kui 50 % ettevõtjast C, siis ei ole ettevõtjad C ja A omavahel sidusettevõtjad ning seega ei saa ettevõtja C energiatarbimist arvesse võtta^(*). Ettevõtja A ja tema sidusettevõtjate energiatarbimine kokku on 91 TJ ja seetõttu on ettevõtja A kohustatud rakendama energiajuhtimissüsteemi (EJS).

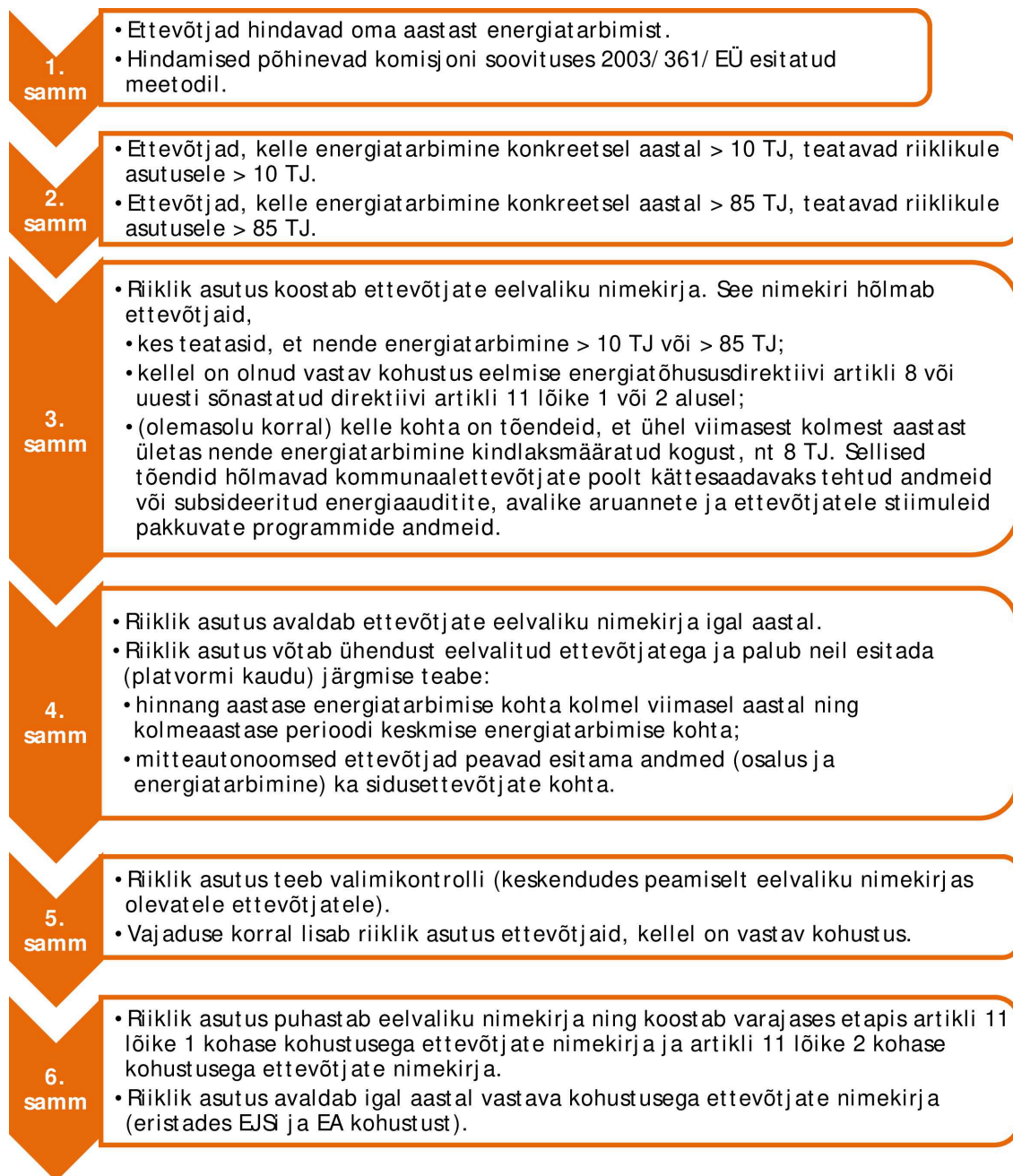
Liikmesriigid peaksid tagama, et ettevõtjad saavad aru, kuidas energiatarbimist hinnata, tuues näiteid ja pakkudes vajaduse korral vorme ja/või töövahendeid.

4.4. Artikli 11 lõikest 1 või 2 tuleneva kohustusega ettevõtjate kindlakstegemine liikmesriikide poolt

Selleks et hõlbustada artikli 11 lõigete 1 ja 2 kohaldamiselasse kuuluvate ettevõtjate kindlakstegemist, võivad liikmesriigid artikli 11 lõike 3 ülevõtmisel riigisisestesse õigusaktidesse kohustada kõiki ettevõtjaid esitama igal aastal oma aastase energiatarbimise riiklikule asutusele.

^(*) Liikmesriigid võivad kasutada ka teistsugust meetodit ja võtta arvustes arvesse ka partnerettevõtjate energiatarbimist.

Kui liikmesriigid kohustavad ettevõtjaid esitama seda teavet ainult siis, kui nad on ületanud 10 TJ või 85 TJ künnise, puuduvad andmed kolme aasta keskmise energiatarbimise arvutamiseks. Seetõttu võiksid liikmesriigid töötada välja üksikasjalikuma meetodi asjaomaste ettevõtjate kindlakstegemiseks. Osaliselt 2018. aasta energiatõhususdirektiivi rakendamise parimatele tavadele tuginedes oleks võimalik kasutada järgmist meetodit (joonis 2):

Joonis 2

Soovitav meetod artikli 11 lõikest 1 või 2 tuleneva kohustusega ettevõtjate kindlakstegemiseks

Liikmesriigid võivad riigi tasandil kohustada ettevõtjat hindama oma aastast energiatarbimist rakendatava energiatõhusussüsteemi aruandluse või hiljutise (mitte vanema kui nelja aasta taguse) energiaauditi põhjal või tegema enesehindamist (vt punkt 4.3).

Liikmesriigid võiksid igal aastal avaldada eelvaliku nimekirja ettevõtjatest, keda loetakse artikli 11 lõike 1 või artikli 11 lõike 2 kohaldamisalasse kuuluvaks. Nagu on märgitud joonisel 2, võib eelvaliku nimekiri hõlmata ettevõtjaid,

- kes on teatanud riiklikule asutusele vähemalt üks kord viimase kolme aasta jooksul, et nende aastane energiatarbimine on üle 10 TJ (vt eespool);

- kellel oli vastav kohustus juba 2018. aasta energiatõhususdirektiivi artikli 8 alusel või direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 11 lõike 1 või 2 alusel. Need ettevõtjad võivad olla juba kantud riigi andmebaasi;
- kelle kohta on olemas tõendid, et nende aastane energiatarbimine ületas kindlaksmääratud künnist, nt 8 TJ, üks kord viimase kolme aasta jooksul. Võib juhtuda, et need ettevõtjad ületasid viimasel kolmel aastal 10 TJ künnise. Tõendid võivad hõlmata andmeid, mille kommunaal-ettevõtjad on esitanud ELi HKS-i (direktiiv 2003/87/EÜ, mida on muudetud direktiiviga (EL) 2023/959) rakendamise raames, energiaauditite ja ettevõtjatele stiimuleid pakkuvate programmide andmeid ning avalikke aruandeid (nt EMAS-i deklaratsioonid või äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi kohased aruanded) ⁽¹⁰⁾.

Liikmesriikidel soovitatakse eelvaliku nimekiri avaldada ja võtta kindlakstehtud ettevõtjatega ühendust. Eelvaliku nimekiri peaks sisaldama järgmist teavet:

- ettevõtja nimi;
- ettevõtja aadress;
- energia lõpptarbimine vähemalt 10 TJ: jah/ei;
- energia lõpptarbimine vähemalt 85 TJ: jah/ei.

Lisaks tuleks koguda ka ettevõtja kontaktisiku ees- ja perekonnanimi ning e-posti aadress, kuid neid ei tuleks avaldada.

Seejärel võiksid liikmesriigid paluda, et

- eelvaliku nimekirja kantud ettevõtjad esitaksid aastase energiatarbimise iga viimase kolme aasta kohta koos selle ajavahemiku keskmise energiatarbimisega; mitteautonoomsed ettevõtjad peaksid esitama ka lisateavet (energiatarbimine ja osalus) sidusettevõtjate kohta;
- iga ettevõtja, keda ei ole kantud eelvaliku nimekirja, kuid kes vastab artikli 11 lõike 1 või artikli 11 lõike 2 nõuetele, annaks endast teada ja esitaks ise oma aastase energiatarbimise iga viimase kolme aasta kohta koos selle ajavahemiku keskmise energiatarbimisega; mitteautonoomsed ettevõtjad peaksid esitama ka lisateavet (energiatarbimine ja osalus) sidusettevõtjate kohta.

Lisaks võiksid riiklikud asutused teha valimikontrolle (keskendudes peamiselt eelvaliku nimekirjas olevatele ettevõtjatele), et kontrollida, kas ettevõtjate esitatud teave on õige.

Ettevõtjad peaksid esitama nõutud teabe artikli 11 rakendamise eest vastutavale riiklikule asutusele, kasutades riiklikku platvormi või muud veebipõhist vahendit, mis on kas juba olemas või spetsiaalselt selleks loodud.

Riiklik asutus võiks igal aastal avaldada lõpliku nimekirja ettevõtjatest, kellel on artikli 11 lõikest 1 või 2 tulenev kohustus, samuti kolme aasta keskmise energiatarbimise ja kohustuse liigi (energiaaudit või energijuhtimissüsteem).

Riiklik asutus võib seejärel võtta ühendust kõigi ettevõtjatega, kelle suhtes kohaldatakse artikli 11 lõiget 1 või 2, et teavitada neid nende kohustusest (sh tähtaegadest).

Ettevõtjate koormuse vähendamiseks võivad liikmesriigid protsessi igas etapis:

- teavitada ettevõtjaid (ka näiteks valdkondlike ühenduste kaudu) artikli 11 lõigetes 1 ja 2 sätestatud kohustusest;
- koostada suunised ja/või korduma kippuvad küsimused teabevahetuse parandamiseks;
- lihtsustada ettevõtja poolset kohustusest teatamise protsessi (nt veebipõhise süsteemi pakkumisega).

⁽¹⁰⁾ Vaata punkt 6.1.

5. ARTIKLI 11 LÕIKEST 1 TULENEVAD ENERGIAJUHTIMISSÜSTEEMI SÄTETEGA SEOTUD KOHUSTUSED

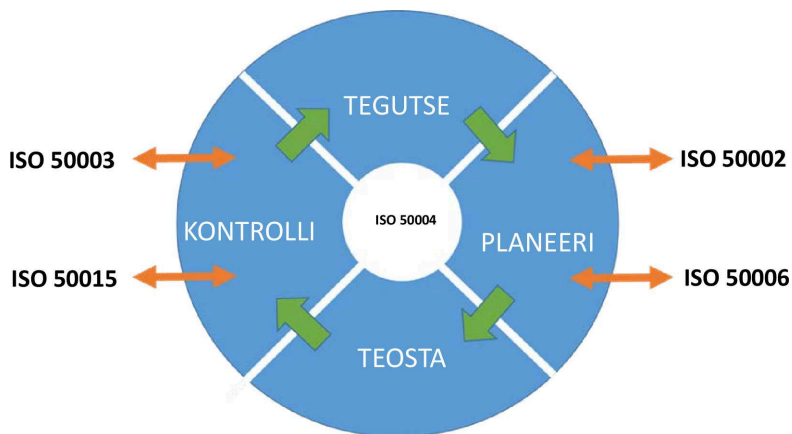
5.1. Nõude kohaldamisala kooskõlas direktiiviga (EL) 2023/1791

Ettevõtjad, kelle viimase kolme aasta keskmine aastane energiatarbimine oli suurem kui 85 TJ, on kohustatud rakendama energiajuhtimissüsteemi.

Energiajuhtimissüsteemi peab sertifitseerima „sõltumatu asutus vastavalt asjaomastele Euroopa või rahvusvahelistele standarditele“. Selleks et tagada sellise energiajuhtimissüsteemi kõrge kvaliteet, mis on rahvusvaheliselt võrreldav ja mis hõlmab eesmärgi, protsesse, asjakohaseid energiasegmente, rakendamist ja ajakohastamist, peaksid liikmesriigid ärgitama ettevõtjaid neid standardeid järgima ja tegema energiajuhtimissüsteemi rakendamisel energiaauditeid kooskõlas direktiivi (EL) 2023/1791 VI lisaga. Kõige asjakohasem rahvusvaheline standard on ISO 50001, mis on laialt kasutusel. Kvaliteetsete energiajuhtimissüsteemide tagamine on kindlakstehtud ja soovitatud energiasäästumeetmete kõrge rakendamise määra oluline eeltingimus.

Standardi ISO 50001 kohaselt hõlmavad energiajuhtimissüsteemid energiaülevaatusi, mis on pideva planeeri-teosta-kontrolli-tegutse-tsükli lahutamatu osa. Kuigi ISO 50000 standardipere hõlmab energiaauditite standardeid (vt joonis 3), ei sisalda ISO 50001 otseselt viidet standardile ISO 50002 (energiaauditid). Seetõttu ei ole standardi ISO 50002 või EN 16247-1 kohased energiaauditid ⁽¹⁾ energiajuhtimissüsteemide sertifitseerimiseks vajalikud. Siiski on nii standardis ISO 50001 kui ka standardis ISO 50002 märgitud, et energiaauditid võivad toetada energiaülevaatusi.

Energiaauditit võib vaadelda eraldiseisva vahendina üksuse (nt sidusettevõtjate rühma, ettevõtja, rajatise või hoone) energiatõhususe hindamiseks ning see sisaldab soovitusi parandusmeetmete kohta. Energiaülevaatus on seevastu osa pidevast energiatõhususe parandamise protsessist ning seda peab korrapäraselt, tavaliselt kord aastas läbi vaatama ja ajakohastama.

Joonis 3

Standardipere ISO 50000 üldraamistik (www.weka.de/energie/die-normenfamilie-der-din-en-iso-50001 järgi)

Praktikas tehakse energiaauditeid tavaliselt kooskõlas eespool nimetatud rahvusvaheliste ja Euroopa standarditega (osana energiajuhtimissüsteemist), kuna need standardid annavad kasulikke suuniseid selleks, et teha kvaliteetseid energiaauditeid, mis võivad toetada energiaülevaatusi. Energiajuhtimissüsteemide energiaülevaatusi (või energiaauditeid) tuleb korrapäraselt ajakohastada, tavaliselt iga-aastaste tsükklitena.

VI lisas selgitatakse, et energiaauditid, sealhulgas energiajuhtimissüsteemide osana tehtavad auditid, peavad vastama teatavatele kriteeriumidele, mille eesmärk on tagada kõrge kvaliteet ja suurendada seeläbi tõenäosust, et rakendamisega kaasneb energiasääst ja taastuvenergia kasutamine.

⁽¹⁾ Juhime tähelepanu sellele, et energiajuhtimissüsteemide siseauditeid ei tohiks segi ajada energiaaudititega.

Lisaks nõutakse VI lisas, et „energiaauditites kasutatud andmed peavad olema säilitatavad tulevasteks analüüsideks ja tulemuste jälgimise eesmärgil“. Seda andmenõuet saavad kasutada riiklikud asutused, et jälgida energiasäästumeetmete kindlakstegemist ja rakendamist liikmesriikides. Selleks peaksid liikmesriigid määrama kindlaks nende andmete struktuuri ja vormi, mis tuleb esitada liikmesriikides järelevalve eest vastutavatele asutustele või organitele.

Tavaliselt teevad energijahtimissüsteemide raames energiaülevaatusi ettevõtja enda energiaekspertid või -juhid. Selleks, et tagada nende energiaekspertide sõltumatus, ei tohiks need isikud olla otseselt vastutavad ühegi energiasektori (hooned, protsessid, transport) eest, mille kohta energiaülevaatus tehakse. Mõnel juhul teevad energiaauditid välised energiaaudiitorid, kes tavaliselt lähtuvad energiaauditite standarditest. Need energiaauditid toetavad otseselt energiaülevaatusi. Energiajuhtimissüsteemide sertifitseerimine sõltumatu asutuse poolt eeldab protsesside järjepidevust ning aitab suurendada energiatõhususe parandamise meetmete rakendamise määra ja tõsta nende kvaliteeti.

5.2. Tähtajad

Artikli 11 lõikes 1 on ettevõtjatele, kelle keskmine aastane energiatarbimine on üle 85 TJ, määratud selge tähtaeg energijahtimissüsteemi kasutuselevõtuks: kaks aastat pärast direktiivi ülevõtmise tähtaega (st 10. oktoobriks 2027).

Kuigi direktiivis (EL) 2023/1791 ei ole seda sõnaselgelt sätestatud, on sama loogikat järgides ja kõigi ettevõtjate võrdse kohtlemise tagamiseks ka neil ettevõtjatel, kelle suhtes hakkab artikli 11 lõike 1 kohustus kehtima hiljem, energijahtimissüsteemi kasutuselevõtuks aega kaks aastat.

Direktiivis (EL) 2023/1791 ei ole aga sätestatud selget sertifitseerimise tähtaega. Seega võivad liikmesriigid nõuda energijahtimissüsteemi sertifitseerimist kahe aasta jooksul, et tõendada kohustuse täitmist.

5.3. Saavutatud (kumulatiivse) lõppkasutuse energiasäästu kvantifitseerimine

Kooskõlas direktiivi (EL) 2023/1791 VI lisas sätestatud energiaauditite miinimumkriteeriumidega tuleks energiaauditis kindlaks teha energiatõhususmeetmed energiatarbimise vähendamiseks. Kuna energiasäästu ei saa otseselt mõõta, tuleb kindlaks määrata energiatarbimise lähtetase, et võrrelda seda tegeliku või eeldatava energiatarbimisega.

Liikmesriigid võiksid julgustada ettevõtjaid lähtuma energiasäästu või energiatõhususe suurenemise arvutamisel rahvusvahelistest protokollidest või standarditest, nagu rahvusvaheline tulemuslikkuse mõõtmise ja kontrollimise protokoll (IPMVP), ISO 50006, ISO 50015 või EN 16212. Neid standardeid ja protokolle kasutatakse laialdaselt energijahtimissüsteemides ja energiatõhususe lepingutes.

5.4. Mõõtmine, seire kontroll, kvaliteet ja tõendamine liikmesriikide poolt

Koos energiaauditite või energiaülevaatusi kokkuvõttega tuleks järelevalve eest vastutavale riiklikule asutusele esitada energiatõhususe parandamise meetmeid käsitlevate soovitusi kokkuvõtlik loetelu, sealhulgas energiasäästu majandusliku hindamise arvnäitajad (tasuvusaeg või samalaadsed näitajad). Liikmesriigid peaksid esitama juhenddokumendid ja määrama kindlaks aruandluse miinimumnõuded (nt tegema kättesaadavaks vormid ja/või veebivahendid).

6. ARTIKLI 11 LÕIKEST 2 TULENEVAD ENERGIAAUDITI SÄTETEGA SEOTUD KOHUSTUSED

6.1. Nõude kohaldamisala

Ettevõtjad, kelle viimase kolme aasta keskmine aastane energiatarbimine on üle 10 TJ ja kes ei rakenda energijahtimissüsteemi, peavad tegema energiaauditi ning koostama sellest tulenevate soovitusi põhjal konkreetse ja teostatava **tegevuskava**.

Selline tegevuskava tuleb esitada ettevõtja juhtkonnale ja see peab sisaldama kõiki soovitusi, mis on tehniliselt ja majanduslikult teostatavad. Lisaks tuleb tegevuskava avaldada ettevõtja aastaaruandes koos soovitusi rakendamise määraga ning avalikustada. Seni kuni ettevõtjal on artikli 11 lõike 2 kohane kohustus, tuleb tegevuskava ja (ajakohastatud) soovitusi rakendamise määra seis igal aastal avaldada.

Ettevõtjate koostatavate tegevuskavade sisule esitatavate nõuete kindlaksmääramisel soovitatakse liikmesriikidel piirata selliseid nõudeid võimalikult suures ulatuses ja võtta arvesse vajadust vältida tarbetut aruandluskoormust ettevõtjate jaoks.

Samuti kutsutakse liikmesriike üles tagama (niipalju kui võimalik), et ettevõtjate suhtes ei kohaldata topelt- või kattuvaid aruandlusnõudeid. Eelkõige võiksid liikmesriigid võtta arvesse Euroopa kestlikkusaruandluse standardites (ESRS) ja Euroopa finantsaruandluse nõuanderühma (EFRAG) väljatöötatavas vabatahtlikus VKEdes kestlikkusaruandluse standardis olevaid avalikustamishõudeid ja andmepunkte ning tuginema tegevuskavade sisule esitatavate nõuete kehtestamisel võimalikult suures ulatuses nendele avalikustamishõuetele ja andmepunktile.

Liikmesriigid peaksid lubama ettevõtjatel, kelle suhtes kohaldatakse äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi ⁽¹²⁾ (direktiiv (EL) 2022/2464) ja Euroopa kestlikkusaruandluse standardite aruandlusnõudeid, täita tegevuskava avaldamise nõue sellega, et nad lisavad tegevuskava käsitleva vajaliku teabe kliimapöörde kavasse, mille ettevõtjad avaldavad äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi / Euroopa kestlikkusaruandluse standardite alusel.

Standardi ESRS E1 (Peamised nõuded) kohaselt võivad ettevõtjad lisada oma kestlikkusaruandesse lisateavet, mis tuleneb muudest liidu või riigisisestest õigusaktidest, millega nõutakse ettevõtjalt kestlikkusteabe avalikustamist.

Lisaks esitab asjaomane ettevõtja juba standardi E1-5 all oma aastase energiatarbimise ja standardi E3-4 all vee kogutarbimise (m³), kui sellist teavet peetakse ESRSi kohaselt oluliseks. Standardi ESRS 1 punktiga 7.1 tagatakse eelmise perioodi võrdlusandmed kõigi esitatud kvantitatiivsete mõõdikute kohta.

Energiaauditi põhjal võiks tegevuskavas esitada struktureeritud kokkuvõtte energiaauditi osaks olevatest energiatarbimise parandamise meetmetest. Kui energiatarbimise parandamise meetmed on konkreetse ettevõtja jaoks kasulikud, võiks need täiendavalt jaotada väikeseid (sh null-), keskmisi ja suuri investeeringuid eeldavateks meetmeteks ning anda teavet vastavate tasuvusaegade või muude asjakohaste majanduslike näitajate kohta. Erijuhtudel võiks parandusmeetmed määrata ettevõtja kesksetele tootmisprotsessidele, sealhulgas tootmisliinid, ja kõrvalprotsessidele, sealhulgas valgustus, küte, ventilatsioon, õhu konditsioneerimine ja suruõhk.

Kogu see teave aitaks suurendada rakendamise määra. Rakendamise määra all mõistetakse siin täielikult rakendatud energiatarbimise parandamise meetmete ja kõigi soovitatud parandusmeetmete suhtarvu ning sellele võib lisada ka meetmetega saavutatud energiasäästu.

Ettevõtjad, kelle aastane energiatarbimine on vastavalt üle 10 TJ või 85 TJ, peavad tegema selle teabe kättesaadavaks artikli 11 rakendamise eest vastutavale riiklikule asutusele (vt punkt 4.4). Selleks võib kasutada olemasolevat või uut andmekogumisplatvormi. Liikmesriigid võiksid sellega seoses kaaluda tulevast Euroopa ühtset juurdepääsuportaali. Energiajuhtimissüsteemi või energiaauditi rakendamiseks nõutavate kohustuste täitmiseks peaksid liikmesriigid kindlaks määrama üksikasjalikud andmenõuded ja asjakohase ajakava.

6.2. Tähtajad

Artikli 11 lõikes 2 on sätestatud energiaauditi nõuete täitmiseks selge üheaastane tähtaeg ettevõtjatele, kelle keskmine aastane energiatarbimine on direktiivi (EL) 2023/1791 ülevõtmise ajal üle 10 TJ. Kuigi direktiivis (EL) 2023/1791 ei ole seda sõnaselgelt sätestatud, on sama loogikat järgides ja kõigi ettevõtjate võrdse kohtlemise tagamiseks ka neil ettevõtjatel, kelle suhtes hakkavad artikli 11 lõike 2 kohased kohustused kehtima hiljem, energiaauditi nõuete täitmiseks aega üks aasta.

Juhul kui keskmine aastane energiatarbimine jääb alla 10 TJ künnise, siis energiaauditit ei nõuta (isegi kui see kohustus kehtis varasema(te)l aasta(te)l 2018. aasta energiatarbimisdirektiivi alusel).

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2464, millega muudetakse määrust (EL) nr 537/2014, direktiivi 2004/109/EÜ, direktiivi 2006/43/EÜ ja direktiivi 2013/34/EL seoses äriühingute kestlikkusaruandlusega (ELT L 322, 16.12.2022, lk 15, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>).

6.3. Energiaauditi kvaliteedi kriteeriumid (direktiivi (EL) 2023/1791 VI lisa)

Energiaauditi kvaliteet on energiatõhususmeetmete rakendamisel määrava tähtsusega. Kvaliteedi tagamine võib olla seotud energiaaudiitorite kvalifikatsiooniga ning hõlmata energiaauditi tegemise protsessi kriteeriume ning energiaauditite ja asjaomaste aruannete sisu ja üksikasjalikkust. See kajastub artikli 11 lõikes 2, milles on sätestatud, et energiaaudititeid „teevad kvalifitseeritud või akrediteeritud eksperdid sõltumatult ja kulutõhusalt kooskõlas artikliga 28“ või „rakendavad ja kontrollivad sõltumatud asutused liikmesriikide õigusaktide alusel“.

Energiaauditite kohta on olemas Euroopa ja rahvusvahelised standardid, eelkõige ISO 50002:2014, mis põhineb standardil EN 16247-1:2012. Mõlemad on usaldusväärsed allikad, mis sisaldavad teavet energiaauditite kvaliteedi kohta seoses nende eesmärkide, protsesside, energiasegmentide kaetuse, meetmete hindamise ja nende võtmiseks soovitude andmisega. Kõnealused standardid võivad olla kasulikeks suunisteks, kui liikmesriigid töötavad välja VI lisa põhinevaid miinimumkriteeriume. Standard EN 16247-1, mida ajakohastati hiljuti 2022. aastal, koostati konkreetselt endise energiateenuste direktiivi kontekstis ja seda võiks kohaldada järjepidevalt laiema juhtimissüsteemi osana (nt ISO 50001 või ISO 14000). Tuleb märkida, et kuigi viidatakse nii standardile ISO 50001 kui ka standardile ISO 14000, siis ISO 50001 puudutab konkreetselt energiatarbimist, samas kui standardis ISO 14000 käsitletakse üldisemat keskkonnatoime parendamist. 2021. aastal võeti kasutusele VKEdes energiajuhtimissüsteemide etapiviisilise rakendamise standard ISO 50005. Euroopa ja/või rahvusvaheliste standarditega arvestamine on kasulik seepärast, et nii saab luua võrdsed tingimused mitmes liikmesriigis tegutsevatele ettevõtjatele.

VI lisa punktis c on esimest korda sõnaselgelt nõutud, et energiaauditis tuleks kindlaks teha energiatarbimist vähendavad energiatõhususmeetmed. See on kooskõlas ISO 50002:2014 ja EN 16247-1:2012 nõuetega, mille kohaselt peab energiaaudiitor tegema kindlaks energiatõhususe parandamise võimalused. Sarnased nõuded on ka juhtimissüsteemide kohta (nt ISO 50001 või ISO 14000). Praktikas peaks audit sisaldama ka energiatõhususe parandamise võimaluste hindamist (sh rahaline kokkuhoid, vajalikud investeeringud, majandusanalüüs ja muu kui energiaga seotud kasu). Kirjeldada tuleks energiatõhususmeetmete võimalikku koostoimet ning juhul, kui pakutakse välja alternatiivseid energiatõhususmeetmeid, tuleks esitada nende võrdlus.

VI lisa punkt d sisaldab uut nõuet teha kindlaks taastuvenergia kulutõhusa kasutamise või tootmise potentsiaal. Sõltuvalt energiakandjast võidakse selle tulemusena võtta energiatõhusust vähendavaid meetmeid, näiteks kui (väga tõhusad) gaasikatlad asendatakse (tavaliselt vähem tõhusate) biomassil töötavate tahkekütusekateldega. Taastuvate energiaallikate kasutamine vähendab siiski kasvuhoonegaaside heidet, mis on vajalik kliimaeesmärkide saavutamiseks. Energiaauditites võiks järgida lähenemisviisi, mida juba rakendatakse hoonete energiatõhususe direktiivi kontekstis ning mille kohaselt tuleb arvesse võtta ja analüüsida taastuvenergia kasutamise või tootmise võimalust⁽¹³⁾. Analüüs tuleks energiaauditis dokumenteerida.

6.3.1. Auditi sisu ja auditiaruanne

VI lisa punkti f kohaselt peavad energiaauditid olema „proportsionaalsed ja piisavalt representatiivsed, et võimaldada koostada tõepärane üldise energiatarbimise pilt“. Seega on energiaauditi vähima (minimaalse)⁽¹⁴⁾ katvuse kindlaksmääramine selle nõude täitmise oluline eeltingimus⁽¹⁵⁾.

⁽¹³⁾ Taastuvenergia põhinevate väga tõhusate alternatiivsete süsteemide tehnilise, keskkonnavalase ja majandusliku teostatavuse hindamine.

⁽¹⁴⁾ Täpsemalt vt Behling, I. jt, „Development of recommendations on the implementation of certain aspects of Article 8 and Annex VI of the Energy Efficiency Directive. Final Report for DG ENERGY“, 2018.

⁽¹⁵⁾ Euroopa Komisjon, „A Study on Energy Efficiency in Enterprises: Energy Audits and Energy Management Systems. Report on the fulfilment of obligations upon large enterprises, the encouragement of small- and medium-sized companies and on good-practice“, 2016. Uuring, mille koostasid Euroopa Komisjoni jaoks Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research ISI ja Ricardo Energy & Environment. Karlsruhe/Oxon.

2018. aasta energiatõhususdirektiivi rakendamisel tuleb mõnes liikmesriigis võtta energიაauditis arvesse kogu energiatarbimist. Mitmes liikmesriigis peab energiaaudit hõlmama selgelt kindlaks määratud minimaalset osa ettevõtja kogu energiatarbimisest, mis tavaliselt jääb vahemikku 65–90 %. Veel ühe lähenemisviisi kohaselt peavad olema kaetud kõik energiatarbimise valdkonnad (kooskõlas Euroopa standarditega EN 16247-2 hoonete kohta, EN 16247-3 protsesside kohta ja EN 16247-4 transpordi kohta), mille osakaal energiatarbimises on vähemalt 10 %, nii et kokku on kaetud vähemalt 80 % energiatarbimisest. Energiajuhtimissüsteemides tuleb vastavalt standardile ISO 50001 teha kindlaks olulised energiakasutused. Need on määratletud kui valdkonnad, kus energiatarbimine on märkimisväärne ja/või kus on arvestatav potentsiaal energiatõhusust parandada. Sarnase lähenemisviisi kasutamist võiks kaaluda energiatarbimise vähima kaetuse kindlaksmääramiseks energiaauditites, kuna neis tuleb koguda andmeid kõigi energiatarbimise valdkondade kohta. VI lisa punkti f nõude täitmiseks näib olevat piisav, kui energiaauditi kulutõhususe suurendamiseks jäetakse põhjalikus analüüsis välja valdkonnad, mille osakaal kogu energiatarbimisest on teatavast määrast (nt 10 %) väiksem.

Energiaauditid peaksid olema piisavalt representatiivsed. Liikmesriik võib kaaluda valimi moodustamise meetodi kasutamist oma territooriumil nende ettevõtjate puhul, kellel on mitu sarnast tegevuskohta (nt kaubandusketid). Moodustatud valim peab tagama kõigi auditeeritud tegevuskohtade representatiivsuse, milleks tuleb võtta vähemalt ruutjuur sarnaste tunnustega objektide koguarvust, võttes arvesse selliseid tunnuseid nagu energiatarbimise profiil, energiakasutusviisid, energiaallikad ja -hinnad, töötajate arv, suurus, protsess jne. Tegevuskohtade piisava sarnasuse kriteeriumid võivad olla näiteks kütte ja/või jahutusega ruumide põrandapind, hoone vanus, tehnilised seadmed jms. Energiatarbimise minimaalse osa ja valimi moodustamise meetodi võib kombineerida, näiteks lubada kasutada valimi moodustamise meetodit, millega koos peab energiaauditis olema siiski kaetud teatav osa energiatarbimisest. Asjakohased klastervalimi tunnused tuleb dokumenteerida energiaauditi aruandes ja valimi moodustamist tuleb põhjendada.

Energiaauditite kulutõhususe suurendamiseks võiksid liikmesriigid esitada energiaauditi vähima katvuse, klasterdamise ja valimite moodustamise kohta suunised. Eri ettevõtjate suhtes on soovitatav kasutada paindlikke lähenemisviise. Klasterite valik, valimi moodustamise meetod ja vähima katvuse asjakohasus peab olema põhjendatud ja dokumenteeritud ⁽¹⁶⁾.

Vaja on kindlaks määrata, kuidas on hoonete ja transpordi energiatarbimine energiaauditiga hõlmatud. Tuleb otsustada, kas energiaauditis võetakse arvesse transporditeenuseid. Kui võetakse, siis on vaja juhiseid selle kohta, kuidas hinnata massitransporti, sealhulgas lennud, rongid, bussid, laevad ja taksod. Samuti tuleb täpsustada, kuidas käsitletakse energiaauditis piiriülest transporti. Liikmesriigid võivad nõuda, et hõlmatud oleks kogu äritegevusega seotud transport, sealhulgas piiriülene. Hoonete puhul tuleks selgitada, kes vastutab omandis olevate või üüritavate hoonete energiaauditi eest. Siinkohal võivad asjakohased kriteeriumid olla vastutus hoone tegeliku kasutamise eest või asjaolu, et ettevõtjal on hoone energiatarbimisele suur mõju. Samuti võib energiaauditist eristada ettevõtja energiatarbimist (nt serverite, arvutite ja kontorivalgustuse jaoks kuluv elekter) ja hoone omaniku energiatarbimist (sealhulgas keskküte- ja -jahutus).

6.3.2. Nõutav üksikasjalikkus

Teatava üksikasjalikkuse tagamiseks võiksid liikmesriigid esitada suunised koos heade tavade näidete ning energiaauditi sisukorra ja/või vormidega. Need vormid peaksid hõlmama kõiki asjakohaseid valdkondi (hooned, protsessid ja transport), kuid samas peaks jääma võimalus jätta välja need osad, mis ei ole konkreetsel juhul asjakohased. Olulised osad on kommenteeritud kokkuvõtte ja soovitude loetelu, mis on aluseks tegevuskavale. Nende osade sisu tuleks üksikasjalikult kirjeldada. Samuti on vaja selgelt kindlaks määrata nende andmete struktuur, mis tuleb esitada riiklikele asutustele (eelistatavalt andmebaasi üles laadides) (energiaauditite kokkuvõtte, soovitude loetelu, investeeringukulud, sääst, tasuvusaeg jne) ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ Vt Behling, I. jt, „Development of recommendations on the implementation of certain aspects of Article 8 and Annex VI of the Energy Efficiency Directive. Final Report for DG ENERGY“, 2018.

⁽¹⁷⁾ Euroopa Komisjon, „A Study on Energy Efficiency in Enterprises: Energy Audits and Energy Management Systems. Library of typical energy audit recommendations, costs and savings“, 2016. Uuring, mille koostas DNV GL, Oxon.

VI lisas on esitatud energiaauditite miinimumkriteeriumid. Nendele kriteeriumidele peavad vastama ka energiaauditid, mis on osa energia- või keskkonnajuhtimissüsteemist.

6.4. Ekspertide kõlblikkus

Selleks et energiaauditid oleksid kvaliteetsed, peaks energiaaudiitoritel olema vajalik kvalifikatsioon. Avalikku registrisse tuleks kanda ainult kvalifitseeritud ja/või akrediteeritud energiaaudiitorid.

Sertifitseerimis- ja/või akrediteerimissüsteem peaks hõlmama vähemalt järgmisi kriteeriume ⁽¹⁸⁾.

- Energiaaudiitorite haridustase. Enamik liikmesriike nõuab, et energiaaudiitoritel oleks asjakohastes tehnilistes valdkondades (nt inseneriteadus, arhitektuur) bakalaureuse- või magistrikraad. Mõnes liikmesriigis võib piisata keskharidusest, kuid seda peab täiendama pikem või põhjalikum töökogemus.
- Pädevusvaldkonnas omandatud kogemus. Sertifitseerimine/akrediteerimine peaks sõltuma tegelikust töökogemusest asjakohastes valdkondades (nt hooned, protsessid, liikuvus). Olenevalt haridustasemest peaks olema nõutav minimaalne asjakohane kogemus, milleks on tavaliselt kaks kuni viis aastat. Tõendina võib esitada tehtud projekte (energiaauditid või muud samalaadsed tegevused).
- Pädevusvaldkondades läbitud koolitus. Liikmesriigid peaksid tagama ametlikult heakskiidetud koolitusprogrammid, mille töötab välja asjaomane vastutav riiklik asutus. Koolitus tuleb läbida juhul, kui energiaaudiitor soovib lisada valdkondi, milles ta on sertifitseeritud/akrediteeritud, ning koolitust võidakse nõuda uuesti sertifitseerimiseks või uuesti akrediteerimiseks (nt iga kolme aasta järel).
- Eksam. Mõnes liikmesriigis on tavaline, et energiaaudiitorid peavad sooritama eksami.
- Energiaaudiitorite registreerimine, sertifitseerimine ja/või akrediteerimine. Ainult registreeritud, sertifitseeritud ja/või akrediteeritud energiaaudiitoritel peaks olema lubatud teha energiaauditeid kooskõlas artikliga 11.

7. ARTIKLI 11 LÕIGETES 1 JA 2 SÄTESTATUD KOHUSTUSTE KOHALDAMISE NÄITED

Allpool on esitatud mõned konkreetset näited, et selgitada, kuidas kohaldada artikli 11 lõigete 1 ja 2 nõudeid juhtudel, kui ettevõtja viimase kolme aasta keskmine aastane energiatarbimine on 10 TJ või 85 TJ künnise lähedal.

- Kolme aasta keskmine energiatarbimine aastal n ⁽¹⁹⁾ on > 10 TJ, kuid < 85 TJ, ja aastal $n + 1$ üle 85 TJ: ettevõtja peaks tegema energiaauditi hiljemalt aastaks $n + 1$ (välja arvatud juhul, kui ettevõtjal juba on energiaaudit, mis on selleks ajaks vähem kui neli aastat vana) ja tal peaks olema energijuhtimissüsteem hiljemalt aastaks $n + 3$.
- Kolme aasta keskmine energiatarbimine aastal n on > 85 TJ: ettevõtjal peaks olema energijuhtimissüsteem aastaks $n + 2$. Kui aga kolme aasta keskmine energiatarbimine aastal $n + 1$ langeb alla 85 TJ, kohaldatakse alates aastast $n + 1$ ainult energiaauditi tegemise kohustust, mis tähendab, et energiaaudit tuleks teha hiljemalt aastaks $n + 2$ (välja arvatud juhul, kui on olemas vähem kui neli aastat vana energiaaudit). Ent aastal $n + 2$ ei ole enam kohustust omada energijuhtimissüsteemi.
- Kolme aasta energiatarbimine ületab 10 TJ künnise ainult aastal n : ettevõtja on kohustatud tegema energiaauditi hiljemalt aastaks $n + 1$ (välja arvatud juhul, kui on olemas vähem kui neli aastat vana energiaaudit), olenemata sellest, kui suur on kolme aasta energiatarbimine aastal $n + 1$.

⁽¹⁸⁾ Teadusuuringute Ühiskeskus, „Survey of energy audits and energy management systems in the Member States. Preparation of the transposition of the Energy Efficiency Directive in Member States“, Teadusuuringute Ühiskeskuse teadus- ja poliitikaaruanne, 2015.

⁽¹⁹⁾ Aasta n võib olla mis tahes aasta pärast direktiivi ülevõtmist.

- Kolme aasta energiatarbimine oli alati veidi üle 10 TJ, kuid aastal n langeb alla 10 TJ: ettevõtjal ei ole aastal n kohustusi. Kui kolme aasta keskmine energiatarbimine ületab aastal n + 1 taas 10 TJ künnise, kehtivad ettevõtja suhtes kõik artikli 11 lõikes 2 sätestatud nõuded. Energiaaudit tuleks teha hiljemalt aastal n + 2 (välja arvatud juhul, kui ettevõtjal juba on energiaaudit, mis on selleks ajaks vähem kui neli aastat vana).

Eriti soovitatav on, et ettevõtjad, kelle suhtes võidakse hakata kohaldama üht kohustust teise asemel, teeksid energiaauditi ega piirduks energiajuhtimissüsteemi osaks oleva lihtsa energiaülevaatussega, sest see ei vasta energiaauditi nõuetele.

Peale selle, võttes arvesse punktides 4.2 ja 5.2 selgitatud tähtaegu ja nagu on näha mõnest eespool toodud näitest, on teataval aastal künnise ületanud ettevõtjal tugev stiimul rakendada energiasäästumeetmeid võimalikult kiiresti, et tema energiatarbimine langeks ühe aasta jooksul uuesti künnisest allapoole.

8. KÕIKIDE LÕPPTARBIJATE JAOKS KVALITEETSETE ENERGIAAUDITITE KÄTTESAADAVUSE SOODUSTAMINE

Mis puudutab lõpptarbijate jaoks energiaauditite kättesaadavuse soodustamist, siis on direktiivis (EL) 2023/1791 rõhutatud, et „energiaauditite miinimumkriteeriumide“ määratlemisel tuleks arvesse võtta „asjaomaseid Euroopa või rahvusvahelisi standardeid“. Direktiivis (EL) 2023/1791 on tunnustatud ka vajadust tagada, et järgitakse artikli 11 lõike 2 kohaseid energiaauditite tegemise tähtaegu ning et VI lisas sätestatud miinimumkriteeriume kohaldatakse õigesti. Samuti on direktiivis (EL) 2023/1791 nõutud, et liikmesriigid määraksid selle ülesande täitmiseks „pädeva asutuse või organi“.

Määratud asutusel või organil võib olla energiaauditite kvaliteedi tagamisel tähtis roll. Ta võib vastutada kvaliteedi tagamise kava koostamise ja rakendamise ning vajalike kvaliteedikontrollide, sealhulgas juhuvalikul põhinevate kontrollide tegemise eest. Määratud asutus võiks menetleda energiaaudiitorite sertifitseerimist ja/või akrediteerimist ning vastutada koolitusprogrammide eest. Lisaks võiks määratud asutus koguda andmeid ja analüüsida energiaauditeid ning esitada selle tulemusena kokkuvõtvaid aruandeid ja võrdlusaluseid. Koos energiateenuseid pakkuvate ettevõtjatega võiks algatada energiaauditite edendamise programme nende ettevõtjate jaoks, kelle suhtes kehtib mõni direktiivist (EL) 2023/1791 tulenev kohustus (nt VKEd, avaliku sektori asutused jne).

8.1. Liikmesriikides rakendatavad energiaauditite kvaliteedi kontrollid

Liikmesriigid peaksid kehtestama energiaauditite kvaliteedi tagamise ja kontrollimise süsteemi. Selline süsteem peaks põhinema headel tavadel, mille näited on kogutud liikmesriikidest, kes rakendasid 2018. aasta energiatõhususdirektiivi⁽²⁰⁾. Kõnealuse süsteemi raames võib teha kättesaadavaks:

- üksikasjalikud auditite tegemise suunised;
- energiaauditite vormi, et lihtsustada ja standardida aruandlusprotsessi ning aidata seeläbi kaasa kvaliteedi paranemisele.

Lisaks võib täielikele energiaaudititele või vähemalt energiaauditite kokkuvõtetele hõlpsa juurdepääsu tagamiseks luua riiklikud andmebaasid, et jälgida rakendamist ning ametlikult kontrollida energiaauditite kokkuvõtete täielikkust ja ülesehitust. Võimaluse korral tuleks peamised energiaauditi andmed koguda masinloetavas vormingus, mis võimaldab avastada vigu ja kontrollida näitajate usutavust (nt energiasäästumeetmete võrdlusanalüüsi põhjal)⁽²¹⁾. Sellega seoses peaksid liikmesriigid pöörama erilist tähelepanu teabe ja andmete esitamise protsessi lihtsustamisele (nt looma abitelefoni või kasutajatoe teenuse, koostama korduma kippuvate küsimuste rubriigi jne).

⁽²⁰⁾ Vt: „Guidance for national authorities on overcoming challenges in the implementation of Article 8 EED“, 2021, <https://doi.org/10.24406/publica-304>. Töötati välja programmi „Horisont 2020“ projekti DEESME raames eelmise energiatõhususdirektiivi artikli 8 rakendamiseks. Paljud soovitusel on praeguse direktiivi artikli 11 seisukohast endiselt asjakohased.

⁽²¹⁾ Energiatõhususprojektide võrdlusaluste üks võimalik allikas on energiatõhususe finantseerimisasutuste rühma (EEFIG) andmebaas DEEP (<https://deep.eefig.eu>).

Lisaks kõigi kogutud energiaauditariuannete põhikontrollidele tehakse pisteliselt põhjalikke kvaliteedikontrole väiksemate valimite suhtes. Juhul kui täielikud energiaauditariuanded on kättesaadavad, saab riiklik asutus tugineda sellele andmebaasile, et hinnata üksikasjalikult energiaauditite (juhuslikke) valimeid. Kui kättesaadavad on ainult kokkuvõtted, tuleb taotluse korral esitada täielik energiaauditariuanne. Põhjalike kvaliteedikontrollide arv võib varieeruda vahemikus 1–5 % kõigist kohustatud ettevõtjatest.

8.2. Energiaauditite kulutõhusus

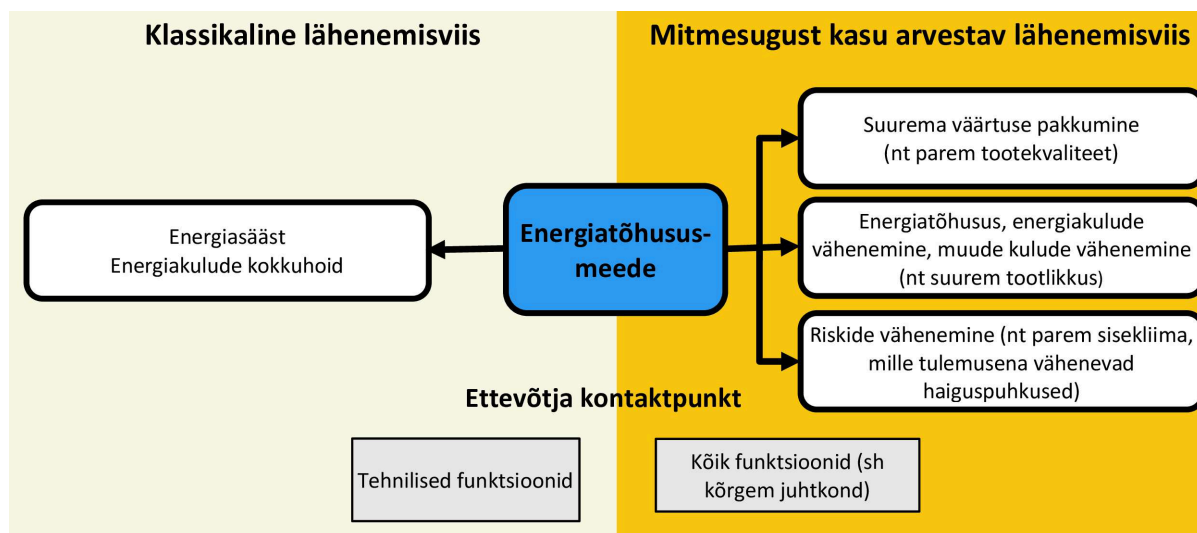
Energiaauditite kulutõhusust ei ole rangelt määratletud. Energiaauditite kulutõhusust saab siiski hinnata tasuvusaja (aastates) kaudu, milleks leitakse järgmise kahe näitaja suhtarv: energiaauditi tegemise kulud ja kulude aastane netosääst (nüüdispuhasväärtuses), mis on saavutatud energiaauditis kindlaks tehtud ja ettevõtja rakendatud energiatõhususmeetmete abil. Kulude netosäästu puhul võetakse arvesse kogukulude säästu aastast (mis on seotud vähenenud energiatarbimisega) ja energiatõhususe parandamiseks vaja läinud investeeringuid.

Hiljutises uuringus ⁽²²⁾ hinnati mitme tüüpilise ettevõtja puhul energiaauditite kulutõhusust väljendatuna tasuvusajana. Üldjuhul on energiaauditite tasuvusaeg sõltuvalt vaadeldavast ettevõtjast 3,1 aastat või alla selle. Nende ettevõtjate puhul, kelle energiatarbimine on suurem kui 10 TJ, on tasuvusaeg lühem kui 1,16 aastat.

Kulutõhususe arvutamisel võib arvesse võtta ka sisekulusid (nt energiaauditi tegemisel abiks olnud või energiatõhususmeetmete rakendamises osalenud töötajatega seotud kulud) ning muust kui energiaga seotud kasust tulenevat kulude kokkuhoidu.

8.3. Mitmesugune kasu

Üks põhjus, miks ettevõtjad, eriti VKEd, ei investeeeri rohkem energiatõhususse, on see, et projektiettepanekutes keskendutakse tavaliselt üksnes energiasäästule (vt klassikaline lähenemisviis joonisel 4), mis ei ole enamiku ettevõtjate põhiline ärikaalutus. Projektiettepanekud muutuvad aga konkurentsivõimelisemaks ja ettevõtjate jaoks atraktiivsemaks, kui neis kvantifitseeritakse ja esitatakse kogu suurema energiatõhususega kaasnev kasu (vt mitmesugust kasu arvestav lähenemisviis joonisel 4), sealhulgas parem tootekvaliteet, suurem tootlikkus, parem sisekliima jne ⁽²³⁾.

Joonis 4

Klassikaline vs. mitmesugust kasu arvestav lähenemisviis energiatõhususmeetmetesse tehtavate investeeringute edendamiseks (www.mbenefits.eu järgi)

⁽²²⁾ Euroopa Komisjon, erageetika peadirektoraat, Groen, W., Egenhofer, C., Musmeci, R. jt., „Technical assistance on assessing the effectiveness of the implementation of the definition of small and medium-sized enterprises for the purposes of Article 8(4) of the Energy Efficiency Directive – Final report“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2833/051248>.

⁽²³⁾ Asjakohaseid materjale (nt taustteave, suunised, Exceli töölehed jms), mis aitavad riiklikel asutustel ja ettevõtjatel võtta arvesse, kvantifitseerida ja edendada energiatõhususega kaasnevat mitmesugust kasu, on koostatud näiteks järgmiste programmi „Horisont 2020“ projektide raames: M-Benefits (<https://www.mbenefits.eu/>), DEESME (<https://www.deesme.eu/>) ja ICCEE (<https://iccee.eu/>).

8.4. Energiatõhususvõrgustikud

Energiatõhususvõrgustik on end tõestanud kontseptsioon, mis aitab kaasa ettevõtjate energiatõhususmeetmete rakendamisele. Energiatõhususvõrgustikku võib määratleda kui struktureeritud, juhitud ja ajaliselt piiratud (enamasti kaks kuni neli aastat) teadmiste ja kogemuste vahetamist ettevõtjate vahel eesmärgiga hõlbustada energiatõhususmeetmete rakendamist. Esimese sammuna tehakse tavaliselt kindlaks energiatõhususvõrgustikku kuuluvate ettevõtjate energiasäästutpotentsiaal, milleks korraldatakse energiaaudit. Soovitatud energiatõhususmeetmete põhjal seatakse individuaalsed mittedivulgeeruvad energiasäästueesmärgid. Harilikult seatakse üldine energiasäästueesmärk ka kogu energiatõhususvõrgustikule. Seejärel kohtuvad energiavaldkonna sise- ja välispetsialistid korrapäraste ajavahemike järel, et arutada energiatõhususega seotud küsimusi ja võimalikke meetmeid, ning vajaduse korral kaasatakse konkreetsete eksperditeadmistega väliseksperdid. See annab energiatõhususvõrgustikus osalejatele juurdepääsu teadmistele, headele tavadele ja vahetutele kogemustele. See lähenemisviis aitab osajatel samuti põhjendada vajalikke investeeringuid oma ettevõttes ja tõsta energiatõhususmeetmete rakendamise määra. Energiatõhususvõrgustike kontseptsiooni ja mõju on käsitletud erialakirjanduses ja mitmes aruandes ⁽²⁴⁾.

9. KOHUSTUSTEST VABASTAMINE ENERGIATÕHUSUSE LEPINGU RAKENDAMISE KORRAL

Kooskõlas artikli 11 lõikega 10 tuleks ettevõtjad vabastada lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõuete täitmisest juhul, kui nad rakendavad järgmistele tingimustele vastavat energiatõhususe lepingut:

- energiatõhususe leping hõlmab energijuhtimissüsteemi vajalikke elemente;
- energiatõhususe leping vastab energiatõhususdirektiivi XV lisas esitatud nõuetele ⁽²⁵⁾.

Üldjuhul tuleb selleks, et kõnealust vabastust saaks rakendada, kohaldada võrreldava mõju põhimõtet. See tähendab, et energiatõhususe leping peaks käima kogu ettevõtja kohta, sealhulgas hõlmama kõiki tema tegevuskohti ning kõiki energiatarbitavaid süsteeme ja protsesse; need peaksid olema kaetud energiatõhususdirektiivi nõuetele vastava energijuhtimissüsteemiga. Tegelikult on selline olukord vähemõeldav, sest energiatõhususe lepingutel on selgelt määratletud süsteemipiirid ja need lepingud hõlmavad tavaliselt üksnes konkreetseid tegevuskohti või energiasüsteeme.

Energiatõhususe lepingute kasutamine võib siiski hõlbustada ettevõtjal energijuhtimissüsteemi kasutuselevõtmist. Need ettevõtja äritegevuse osad, mille puhul on juba energiakasutust energiatõhususe lepingu abil parandatud, võib energijuhtimissüsteemis nõutavatest valdkondadest välja jätta. Näiteks kui energiatõhususe lepinguga optimeeritakse tootmisruumide valgustust, ei ole seda valdkonda enam energijuhtimissüsteemis vaja käsitleda. Tuleb üksnes tagada, et energijuhtimissüsteemis nõutav ja selle jaoks kasulik teave edastatakse energiatõhususe lepingu projekti raames asutusesisesesse aruandlusprotsessi.

10. KOHUSTUSTEST VABASTAMINE KESKKONNAJUHTIMISSÜSTEEMI RAKENDAMISE KORRAL

Artikli 11 lõike 11 kohaselt võib artikli 11 lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõuete täitmisest vabastada ettevõtjad, kes rakendavad „sõltumatu asutuse poolt vastavalt asjaomastele Euroopa või rahvusvahelistele standarditele sertifitseeritud keskkonnujuhtimissüsteemi“, tingimusel et see „hõlmab energiaauditi tegemist miinimumkriteeriumide alusel, mis põhinevad VI lisal“.

⁽²⁴⁾ Näiteks:

Carlén, A. jt, „Energy efficiency networks for small and medium sized enterprises: boosting the energy efficiency potential by joining forces“, *ECEEE Industry Summer Study 2016*, ECEEE (Euroopa energiatarbimise majanduse nõukogu), 2016.

IPEEC (rahvusvaheline energiatõhususalane koostööpartnerlus), „Energy Efficiency Networks – An effective policy to stimulate energy efficiency“, Pariis, OECD/IPEEC, 2015.

Lisaks on palju materjali (saksa keeles) avaldatud energiatõhususvõrgustike algatuse veebisaidil <https://www.effizienznetze.org/>.

⁽²⁵⁾ Üksikasjalik teave energiatõhususe lepingu määratluse kohta on esitatud artiklit 29 käsitlevates suunistes.

Artikli 11 lõike 11 kontekstis on suurema kui 85 TJ (või 10 TJ) energiatarbimisega ettevõtjate vabastus energijuhtimissüsteemi rakendamise (või energiaauditi tegemise) kohustusest seotud konkreetselt ametlike keskkonnajuhtimissüsteemidega, mis vastavad asjaomastele Euroopa ja rahvusvahelistele standarditele, nagu ISO 14000 (keskkonnajuhtimissüsteemid) või keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteem (EMAS).

Seda vabastust kohaldatakse üksnes juhul, kui asjaomane keskkonnajuhtimissüsteem hõlmab energiaauditi tegemist VI lisas esitatud miinimumkriteeriumide alusel (vt punkt 6.3). Juhtimissüsteemi ja sertifitseerimisasutuse (või asjakohasel juhul enesertifitseerimise) sertifitseerimisstaatust tuleb kontrollida tagamaks, et juhtimissüsteemi rakendamine vastab VI lisas kirjeldatud nõuetele. Riiklikele asutustele tuleks esitada tõendid selle kohta, et energiaaudit vastab VI lisa nõuetele ja liikmesriigi erinõuetele.

Keskkonnajuhtimissüsteem põhineb planeeri-teosta-kontrolli-tegutse-tsükliil. Seega, kui ettevõtjal on olemas keskkonnajuhtimissüsteem, mis hõlmab VI lisaga kooskõlas olevat energiaauditi, on ta rakendanud pidevat energiatõhususe parandamise protsessi ning artikli 11 lõikes 1 või artikli 11 lõikes 2 sätestatud nõue loetakse selle ettevõtja puhul täidetuks. Sellest tulenevalt on ettevõtja nendes sätetes esitatud nõuete täitmisest vabastatud.

11. ARUANDLUSNÕUDED

11.1. Lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade ajakohastamine

Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999⁽²⁶⁾ artikli 14 lõikega 2 peavad liikmesriigid esitama 30. juuniks 2024 ning seejärel 1. jaanuariks 2034 ja iga kümne aasta tagant oma kõige viimati esitatud lõimitud **riikliku energia- ja kliimakava** ajakohastatud versiooni. Artikli 14 lõike 1 kohaselt peavad liikmesriigid alati aasta enne artikli 14 lõikes 2 sätestatud tähtaega esitama riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooni kavandi.

Määruse (EL) 2018/1999 I lisa kohaselt peaksid liikmesriigid energiatõhususe mõõtme puhul esitama muu hulgas näiteks meetmed energiaauditite ja energijuhtimissüsteemide edendamiseks kooskõlas direktiivi (EL) 2023/1791 artikliga 11 (millega asendatakse direktiivi 2012/27/EL artikkel 8).

11.2. Eduaruanded

Määruse (EL) 2018/1999 artikli 17 kohaselt peavad liikmesriigid esitama riikliku energia- ja kliimaalase **eduaruande**, mis hõlmab energialiidu kõiki viit mõõdet, millest üks on energiatõhusus.

Kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 IX lisa 2. osaga peavad liikmesriigid esitama aastatel X – 3 ja X – 2 tehtud energiaauditite arvu ning selliste liikmesriigi territooriumil asuvate ettevõtjate hinnangulise koguarvu, kelle suhtes kohaldatakse direktiivi (EL) 2023/1791 artikli 11 lõiget 2 (millega asendatakse direktiivi 2012/27/EL artikli 8 lõige 4), ning kõnealuste ettevõtjate poolt aastatel X – 3 ja X – 2 tehtud energiaauditite arvu.

Esimesed riiklikud energia- ja kliimaalased eduaruanded tuli esitada 15. märtsiks 2023, pärast mida peavad liikmesriigid oma edusammudest aru andma iga kahe aasta tagant.

⁽²⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiivi 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj>).